

załącznik do uchwały nr V.15.2015
Pełniącego Funkcję Rady Miasta Zielona Góra
z dnia 23 stycznia 2015 r.

**Program Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017**

Zielona Góra 2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	4
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ	5
1. ZADANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ	6
2. ZADANIA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	6
III. ANALIZA RODZIN ZASTĘPCZYCH W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA	8
1. CHARAKTERYSTYKA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA W LATACH 2009-2013	8
2. CHARAKTERYSTYKA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA W LATACH 2009-2013	11
3. OSOBY USAMODZIELNIANE Z MIASTA ZIELONA GÓRA	13
IV. CELE PROGRAMU	15
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	20
VI. EWALUACJA	21
VII. SPIS TABEL	22

WSTĘP

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2013r. poz.135 – tekst jednolity z późn. zm.) zwana dalej ustawą, określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Niniejszy Program zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Miasta Zielona Góra, określa kierunki działań w perspektywie 3-letniej oraz ustala priorytety a także zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Zielona Góra.

Z obecnie obowiązującego stanu prawnego wynika, że systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są również placówki opiekuńczo - wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Dnia 28 października 2011 r. Prezydent Miasta Zielona Góra zarządzeniem Nr 1031.2011 wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne – art. 180 pkt. 1 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące akty prawne;

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526);
- 3) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 - tekst jednolity z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 – tekst jednolity z późn. zm.);
- 5) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* (Dz. U. z 2013 r. poz. 595 – tekst jednolity z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 – tekst jednolity z późn. zm.);
- 7) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r., *w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
- 8) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. *w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2011 r. Nr 274, poz. 1620);
- 9) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 03 sierpnia 2012 r., *w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie* (Dz. U. poz. 954);
- 10) rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r., *w sprawie udzielenia pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie* (Dz. U. z 12 stycznia 2005 r. Nr 6, poz. 45)
- 11) uchwała nr XLVIII.401.2013 Rady Miasta Zielona Góra z 23.04.2013 r. w sprawie zmiany nazwy Pogotowia Opiekuńczego oraz wyodrębnienia placówek opiekuńczo - wychowawczych w Zielonej Górze.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczą zastępczą jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.

Opieka nad dzieckiem może być zapewniona poprzez umieszczenie dziecka w :

- 1) **rodzinie zastępczej** spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej, w tym zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowej specjalistycznej;
- 2) **rodzinnym domu dziecka** lub
- 3) **pieczy zastępczej** o charakterze instytucjonalnym.

W pieczy zastępczej dziecko może przebywać do momentu osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku dalszego kształcenia, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

Organizacja pieczy zastępczej

w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

1. GMINA ↓

Ośrodek Pomocy Społecznej

Dział opieki nad rodziną

- praca z rodziną
- pomoc w opiece i wychowaniu dziecka

2. POWIAT – piecza zastępcza

- rodzinna
- instytucjonalna

3. SAMORZĄD WOJEWÓDZKI – piecza zastępcza instytucjonalna

- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
- interwencyjny ośrodek preadopcyjny

1. ZADANIA PIECZY ZASTĘPCZEJ

Głównym zadaniem wsparcia rodziny jest pomoc rodzinie w przezwyciężaniu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizację wyznaczonego planu pracy z rodziną. Zadaniem pieczy zastępczej natomiast jest zabezpieczenie dziecka poprzez umieszczenie go w odpowiedniej formie pieczy zastępczej w sytuacji gdy praca z rodziną naturalną nie przynosi żadnych efektów a bezpieczeństwo dziecka jest zagrożone.

Celem pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego i samodzielnego życia, pokonywanie trudności życiowych, wpajanie prawidłowych norm społecznych, podtrzymywanie bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, a także zaspokajanie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

2. ZADANIA ORGANIZATORA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Zielonej Górze jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do jego zadań należy:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14a) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 15) przedstawianie Radzie Miasta corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza, albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

III. ANALIZA RODZIN ZASTĘPCZYCH W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA

1. CHARAKTERYSTYKA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA W LATACH 2009-2013

Rodzinna piecza zastępcza to tymczasowa forma opieki nad dzieckiem.

Podstawową przyczyną umieszczania dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest sytuacja, w której rodzice dziecka nie podejmują pracy na rzecz możliwości zatrzymania dziecka w środowisku naturalnym lub gdy ich praca nie przynosi znaczących efektów.

Gdy dziecko nie może dalej wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem dla jego bezpieczeństwa jest zapewnienie mu opieki w rodzinnej pieczy zastępczej, którą może być: rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa lub zawodowa oraz rodzinny dom dziecka.

Małoletnie dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości, a w przypadku dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia.

W wyniku zmiany sytuacji prawnej dziecka (przywrócenie lub pozbawienie rodziców władzy rodzicielskiej), może ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej, poprzez powrót dziecka do środowiska naturalnego lub przysposobienie.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

W przypadku gdy rodzice biologiczni nie mogą dalej wypełniać wobec swojego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zostają oni pozbawieni władzy rodzicielskiej albo władza ta zostaje im ograniczona lub zawieszona na podstawie orzeczeń sądowych.

Zawiązanie rodziny zastępczej nie powoduje powstania więzi rodzinno - prawnej pomiędzy dzieckiem a rodzicami zastępczymi, nie powstaje też obowiązek alimentacyjny ani możliwość dziedziczenia przez dziecko. Rodzina zastępcza ma na celu zapewnienie dziecku odpowiednich warunków rozwoju i wychowania, adekwatnie do jego stanu zdrowia i indywidualnych możliwości.

Z dniem wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej działające na podstawie dotychczasowych przepisów:

- spokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze:
 - tworzone przez wstępnych lub rodzeństwo – stały się rodzinami zastępczymi spokrewnionymi,
 - tworzone przez osoby inne niż wyżej wymienione (np. wujostwo, kuzynostwo) – stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi,
- niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze – stały się rodzinami zastępczymi niezawodowymi,
- zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze – stały się rodzinami zastępczymi zawodowymi specjalistycznymi,

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

- zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego – stały się rodzinami zastępczymi zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego.

W ostatnich pięciu latach rozwój rodzinnej pieczy zastępczej kształtował się następująco:

Tabela 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie miasta Zielona Góra w latach 2009-2013

Typ rodziny zastępczej		Lata									
		2009		2010		2011		2012		2013	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona z dzieckiem		126	157	130	162	132	169	91	111	85	101
Rodzina zastępcza niespokrewniona z dzieckiem/ niezawodowa rodzina zastępcza		19	24	14	22	12	18	35	48	31	39
Rodzina zastępcza zawodowa niespokrewniona z dzieckiem	ogółem	8	57	7	46	8	47	7	31	8	28
	o charakterze pogotowia rodzinnego	6	43	6	42	6	41	5	25	6	22
	wielodzietna	2	14	1	4	1	4	1	4	1	4
	specjalistyczna	0	0	0	0	1	2	1	2	1	2
Razem		153	238	151	230	152	234	133	190	124	168

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli, wynika, że na terenie Miasta Zielona Góra w latach 2012-2013 zauważyć można znaczny spadek rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych. W porównaniu z pierwszym rokiem analizy tj. rokiem 2009, w którym liczba dzieci i rodzin była największa, w roku 2013 liczba rodzin zmniejszyła się o 29, natomiast liczba dzieci w nich umieszczonych zmniejszyła się o 70. Rok 2013 jest rokiem, w którym odnotowano najniższą liczbę rodzin zastępczych oraz dzieci w nich przebywających.

Analiza powyższej tabeli za okres ostatnich pięciu lat, wskazuje, że w latach 2012-2013 znacząco spadła liczba rodzin zastępczych spokrewnionych w stosunku do rodzin zastępczych niespokrewnionych/niezawodowych. Wynika to z faktu, iż od 2012 roku rodzinami spokrewnionymi mogą być wyłącznie wstępni i rodzeństwo dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, natomiast dalsi członkowie stanowiący pieczę zastępczą zaliczają się do rodzin zastępczych niezawodowych.

Od 01 stycznia 2015 r. Miasto Zielona Góra połączy się z gminą Zielona Góra, w związku z powyższym ok 19 rodzin (w tym 23 dzieci) będących pod opieką i nadzorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zielonej Górze znajdzie się z obrębie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

Tabela 2. Przedział wiekowy oraz przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinach zastępczych (stan na dzień 30 czerwca 2014r.)

Wyszczególnienie	Liczba dzieci					
	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych/niespokrewnionych	w rodzinach zastępczych zawodowych			
			ogółem	w tym pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	w tym pełniących funkcję specjalistyczną	w tym rodziny wielodzietne
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	102	41	29	23	2	4
poniżej 1 roku	0	0	5	5	0	0
od 1 roku -3 lat	5	3	10	10	0	0
4- 6 lat	9	3	6	6	0	0
7-13 lat	38	18	6	2	2	2
14-17 lat	34	8	2	0	0	2
18-24 lat	16	9	0	0	0	0
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	102	41	29	23	2	4
sieroctwa	4	2	0	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	47	22	25	21	2	2
od alkoholu	35	15	25	21	2	2
przemocy w rodzinie	12	4	0	0	0	0
bezzradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	30	10	0	0	0	0
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	3	1	0	0	0	0
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	6	1	0	0	0	0
inne	0	1	4	2	0	2

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

Tabela 2 prezentuje wykaz dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej ze stanem na dzień 30 czerwca 2014 r. Z analizy tabeli wynika, iż najwięcej dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej jest pomiędzy 7 a 13 rokiem życia. Z kolei najczęstszą przyczyną umieszczania w pieczy jest uzależnienie rodziców od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

2. CHARAKTERYSTYKA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE ZIELONA GÓRA W LATACH 2009-2013

W Mieście Zielona Góra formę instytucjonalnej pieczy zastępczej do 30 czerwca 2013 roku pełniło Pogotowie Opiekuńcze. Od 1. lipca 2013 na podstawie Uchwały nr XLVIII.401.2013 Rady Miasta Zielona Góra z dnia 23 kwietnia 2013 roku, zostały wyodrębnione 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze z czego 3 pełnią funkcję socjalizacyjną, natomiast placówka nr 4 pełni funkcję interwencyjną. Obecnie 3 placówki socjalizacyjne posiadają bazę lokalową dla 36 dzieci tj. po 12 miejsc w każdej, z kolei placówka interwencyjna dysponuje 24 miejscami.

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno - terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo - terapeutycznych w okresie 4 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od dnia 1 stycznia 2012 r. mogą być umieszczane dzieci powyżej 7 roku życia (przebywać w tych placówkach będą mogły w okresie od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 31 grudnia 2019 r.). Po upływie tego okresu w placówkach będą mogły przebywać jedynie dzieci powyżej 10 roku życia. Umieszczanie dzieci poniżej tego wieku będzie możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach, szczególnie, gdy przemawiać za tym będzie stan ich zdrowia lub dotyczyć to będzie rodzeństwa.

W poniższej tabeli przedstawione zostało wykorzystanie miejsc w Pogotowiu Opiekuńczym w Zielonej Górze w latach 2009–2012 oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w roku 2013 (stan na 31 grudnia każdego roku):

Tabela 3. Ilość wykorzystanych miejsc w Pogotowiu Opiekuńczym / Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych w Zielonej Górze w latach 2009–2013

Typ placówki	Lata									
	2009		2010		2011		2012		2013	
	Liczba miejsc	Liczba wykorzystanych miejsc	Liczba miejsc	Liczba wykorzystanych miejsc	Liczba miejsc	Liczba wykorzystanych miejsc	Liczba miejsc	Liczba wykorzystanych miejsc	Liczba miejsc	Liczba wykorzystanych miejsc
Socjalizacyjna	30	30	30	30	30	30	30	30	36	36
Interwencyjna	20	18	20	20	20	18	20	31	24	24
Razem	50	48	50	50	50	48	50	61	60	60

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

Tabela 4. Przedział wiekowy oraz przyczyny umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (stan na dzień 30 czerwca 2014r.)

Wyszczególnienie	Liczba dzieci		
	w placówkach opiekuńczo - wychowawczych		
	ogółem	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	59	35	24
poniżej 1 roku	1	1	0
od 1 roku -3 lat	0	0	0
4- 6 lat	0	0	0
7-13 lat	15	8	7
14-17 lat	40	23	17
18-24 lat	3	3	0
Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, z tego na skutek:	59	35	24
sieroctwa	0	0	0
uzależnienia rodziców, w tym:	22	16	6
od alkoholu	22	16	6
przemocy w rodzinie	0	0	0
bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	30	12	18
długotrwałej lub ciężkiej choroby co najmniej jednego z rodziców	1	1	0
pobytu za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	0	0	0
inne	6	6	0

Tabela 4 prezentuje wykaz dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej ze stanem na dzień 30 czerwca 2014 r. Z analizy wynika, iż najwięcej dzieci przebywających w placówkach jest pomiędzy 14 a 17 rokiem życia. Z kolei najczęstszą przyczyną umieszczenia w tej formie pieczy zastępczej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

3. OSOBY USAMODZIELNIANE Z MIASTA ZIELONA GÓRA

3.1. Problemy

Dominującym problemem osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu mieszkania oraz odnalezienie się na rynku pracy. Główną przyczyną powyższych trudności jest bierność, niska motywacja w zakresie kształcenia i brak chęci do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Usamodzielnieni wychowankowie mają wiele trudności w poruszaniu się po różnego rodzaju instytucjach (w tym w załatwianiu spraw urzędowych, regulowaniu opłat, gospodarowaniu domowym budżetem). Zatem, zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze jest ukierunkowanie i wspieranie młodych osób opuszczających pieczę zastępczą, w celu prawidłowego ich funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych.

3.2. Pomoc

Osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuściła rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc:

- pieniędzy na kontynuowanie nauki,
- pieniędzy na usamodzielnienie,
- pieniędzy na zagospodarowanie,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- w uzyskaniu zatrudnienia.

Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 1) 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną;
- 2) 1 roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, wg określonego kryterium dochodowego.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie szkolenia nauczycieli, w uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

Pomoc tę przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Wychowankom po opuszczeniu pieczy zastępczej przysługuje również pomoc na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie mieszkania. Ww. formy pomocy przyznawane są na podstawie obowiązujących przepisów.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierzonego indywidualnego programu usamodzielnienia.

Obecnie pomocą pieniężną na kontynuowanie nauki objętych jest 38 wychowanków usamodzielnionych z rodzin zastępczych oraz 19 wychowanków usamodzielnionych z placówek opiekuńczo – wychowawczych.

**Tabela 5. Liczba udzielonej pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym w latach 2009-2013
(stan na dzień 31 grudnia)**

Rodzaj pomocy	Lata				
	2009	2010	2011	2012	2013
Pomoc na kontynuowanie nauki	89	83	74	67	68
Pomoc na usamodzielnienie	11	10	12	8	4
Pomoc na zagospodarowanie	11	12	14	12	6
Zapewnienie miejsca w mieszkaniach chronionych	0	0	0	0	0
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	0	0	4	20	31

Z analizy Tabeli 5 wynika, iż w porównaniu do lat ubiegłych, w roku 2013 znacząco zmalała liczba wychowanków podejmujących dalszą naukę i tym samym pobierających pomoc na kontynuowanie nauki oraz pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż znaczna część wychowanków zwraca się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej o pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

IV. CELE PROGRAMU

CEL STRATEGICZNY
Rozbudowywanie funkcjonującego zintegrowanego systemu pieczy zastępczej

CEL OPERACYJNY			
1. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem przebywającym poza środowiskiem naturalnym			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI	PRZEWDYWANE EFEKTY
1.1. Prowadzenie kampanii społecznych, akcji i inicjatyw promujących idee rodzicielstwa zastępczego i rodzin pomocowych oraz kształtowanie pozytywnej opinii społecznej dla pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzeUniwersytet Zielonogórski i inne uczelnie wyższemedia lokalneorganizacje pozarządowe, fundacjeKościóły i związki wyznaniowe	<ul style="list-style-type: none">liczba kampanii społecznych	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie świadomości społecznej i inicjatyw dotyczących zastępczych form opieki rodzinnej
1.2. Pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzeRegionalny Ośrodek Polityki Społecznej-Ośrodek Adopcyjny	<ul style="list-style-type: none">liczba szkoleńliczba odbiorców szkoleńliczba osób, które ukończyły cykl spotkań	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie ilości profesjonalnie przygotowanych osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
1.3. Tworzenie niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzin pomocowych	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba utworzonych niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczychliczba podpisanych umów z rodzinami pomocowymi	<ul style="list-style-type: none">limit rodzin zastępczych zawodowych: rok 2015 – do 10 rok 2016 – do 12 rok 2017 – do 15
1.4. Zapewnienie wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin zastępczych	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzePoradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej GórzeZespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnichorganizacje pozarządowe,	<ul style="list-style-type: none">liczba szkoleń rodzin zastępczychliczba osób biorących udział w szkoleniach, warsztatach edukacyjnych	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie świadomości rodzin zastępczych i ich kompetencji opiekuńczo - wychowawczych

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

	<ul style="list-style-type: none">fundacjewolontariat realizowany przez Uniwersytet ZielonogórskiPoradnia młodzieżowa - Towarzystwo Rozwoju Rodziny		
1.5. Wspieranie i organizowanie poradnictwa rodzinnego	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górzeorganizacje pozarządowe, fundacjeKościóły i związki wyznaniowePoradnia Psychologiczno – PedagogicznaBiuro Pełnomocnika ds. Rozwiązywania Problemów AlkoholowychZespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich	<ul style="list-style-type: none">liczba utworzonych i funkcjonujących punktówliczba udzielonych porad i przeprowadzonych terapiiwydanie informatora o zintegrowanym systemie wsparcia dla rodzin zastępczychrozpropagowanie informacji o systemie wsparcia dla rodzin zastępczych na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie świadomości i wiedzy wśród rodzin zastępczych dotyczących małych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczejzwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego
1.6. Tworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zapewnianie warunków lokalowych do wzajemnych spotkań	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzePoradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górzeorganizacje pozarządowe, fundacjeKościóły i związki wyznaniowewolontariatUniwersytet Zielonogórski i inne uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">liczba grup wsparcia	<ul style="list-style-type: none">wzmocnienie rodzin zastępczych w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych wychowanków i w funkcjonowaniu rodzin
1.7. Zapewnienie rodzinom zastępczym bezpłatnych przejazdów Miejskiego Zakładu Komunikacji oraz dopłat do biletów wstępu do instytucji kulturalno – edukacyjno – rekreacyjno – wypoczynkowych	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba refundacji	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie dostępności do dóbr kultury, edukacji, rekreacji oraz bezpłatnych przejazdów dla rodzin zastępczych

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

1.8. „Wyprawka szkolna dla dzieci umieszczonych w wielodzietnych rodzinach zastępczych” zgodnie z uchwałą nr XXVII/366/08 Rady Miasta Zielona Góra z dnia 30 czerwca 2008 r.	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• ilość dofinansowań	<ul style="list-style-type: none">• zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych małoletnich przebywających w pieczy zastępczej
1.9. Wyposażenie rodzin zastępczych w sprzęt komputerowy	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">• liczba rodzin wyposażonych w sprzęt komputerowy	<ul style="list-style-type: none">• zwiększenie szans edukacyjnych wychowanków umieszczonych w rodzinach zastępczych
1.10. Zwiększenie dostępności do poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego, przedszkoli oraz zajęć pozalekcyjnych dzieciom z rodzin zastępczych	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• przedszkola• miejskie jednostki organizacyjne prowadzące poradnictwo• Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górze• organizacje pozarządowe, fundacje	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci z rodzin zastępczych objętych poradnictwem psychologiczno – pedagogicznym• liczba dzieci z rodzin zastępczych uczęszczających do przedszkoli	<ul style="list-style-type: none">• zabezpieczenie pierwszeństwa dostępu do poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego• zabezpieczenie potrzeb edukacyjnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
1.11. Zapewnienie dzieciom z rodzin zastępczych wsparcia w realizacji obowiązku szkolnego	<ul style="list-style-type: none">• Placówki oświatowe• wolontariat realizowany przez Uniwersytet Zielonogórski	<ul style="list-style-type: none">• liczba dzieci objętych wsparciem	<ul style="list-style-type: none">• poprawa sytuacji szkolnej dzieci z rodzin zastępczych
1.12. Pozyskiwanie bazy lokalowej dla nowopowstałych i przekwalifikowanych na zawodowe rodzin zastępczych	<ul style="list-style-type: none">• Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze• Komórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. lokalowych• Inwestorzy prywatni	<ul style="list-style-type: none">• liczba utworzonych lokali	<ul style="list-style-type: none">• poprawa warunków bytowych dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

CEL OPERACYJNY			
2. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
2.1. Przygotowanie wychowanków do procesu usamodzielnienia	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzePoradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górzejednostki oświatoweorganizacje pozarządowe, fundacjeKościóły i związki wyznaniowePłacówki opiekuńczo – wychowawczeUniwersytet Zielonogórski i inne uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">ilość osób przygotowanych do procesu usamodzielnieniailość indywidualnych programów usamodzielnienialiczba osób, uczestniczących w warsztatach lub grupach wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none">samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie usamodzielnionych wychowanków
2.2. Wsparcie finansowe i rzeczowe : pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki, pomoc pieniężna na usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze	<ul style="list-style-type: none">liczba osób korzystających ze świadczeń	<ul style="list-style-type: none">zabezpieczenie potrzeb usamodzielnionych wychowanków
2.3. Tworzenie miejsc zamieszkania dla osób opuszczających pieczę zastępczą	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górzekomórka organizacyjna Urzędu Miasta Zielona Góra właściwa ds. lokalowychinwestorzy prywatni	<ul style="list-style-type: none">liczba utworzonych miejsc	<ul style="list-style-type: none">umożliwienie usamodzielnionym wychowankom samodzielnego zamieszkania

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

CEL OPERACYJNY			
3. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie			
ZADANIA	REALIZATORZY I PARTNERZY	WSKAŹNIKI EWALUACJI	PRZEWIDYWANE EFEKTY
3.1. Podnoszenie kwalifikacji kadr jednostek pomocy społecznej i kadr współpracujących	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzeRegionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej GórzeUniwersytet Zielonogórski i inne uczelnie wyższe	<ul style="list-style-type: none">liczba szkoleń i konferencjiilość uczestników szkoleńliczba podmiotów realizujących szkolenia i konferencje	<ul style="list-style-type: none">wyspecjalizowana kadra
3.2. Pozyskanie specjalistów do pracy z rodzinami zastępczymi, rodzinami pomocowymi oraz pełnoletnimi wychowankami pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none">Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej GórzePoradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Zielonej Górzeorganizacje pozarządowe, fundacjeKościóły i związki wyznaniowePlacówki Opiekuńczo - Wychowawcze	<ul style="list-style-type: none">liczba zatrudnionych pracownikówliczba szkoleń dla kadry pracującej z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none">zwiększenie dostępności do:<ul style="list-style-type: none">– terapeutów,– psychologów,– pedagogów

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017 będą środki finansowe:

- z budżetu Miasta Zielona Góra,
- z budżetu państwa na zadania zlecone przez administrację rządową,
- z budżetów innych powiatów, zgodnie z art. 191 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- ze środków unijnych.

VI. EWALUACJA

Ewaluacja Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017 będzie przebiegała w oparciu o analizę i interpretację zebranych danych własnych oraz danych pozyskanych od współpracujących instytucji pomocowych.

Pozyskane dane umożliwią ocenę wartości programu oraz pomogą w dalszym jego planowaniu, realizacji i rozwoju działań.

Analiza zebranych danych pozwoli na sprawdzenie skuteczności i efektywności przyjętych założeń.

Program stanowi dokument otwarty i zmienny. Wobec tego, można go modyfikować wraz ze zmieniającymi się potrzebami, przepisami prawnymi oraz środkami finansowymi.

VII. SPIS TABEL

Tabela 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie miasta Zielona Góra w latach 2009-2013	9
Tabela 2. Przedział wiekowy oraz przyczyny umieszczeń dzieci w rodzinach zastępczych (stan na dzień 30 czerwca 2014 r.)	10
Tabela 3. Ilość wykorzystanych miejsc w Pogotowiu Opiekuńczym / Placówkach Opiekuńczo- Wychowawczych w Zielonej Górze w latach 2009–2013	11
Tabela 4. Przedział wiekowy oraz przyczyny umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych (stan na dzień 30 czerwca 2014 r.)	12
Tabela 5. Liczba udzielonej pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym w latach 2009-2013 (stan na dzień 31 grudnia)	14

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Zielona Góra na lata 2015-2017

Zespół ds. opracowania programów: wspierania rodziny oraz rozwoju pieczy zastępczej powołany Zarządzeniem nr 1107.2014 Prezydenta Miasta Zielona Góra z dnia 17 października 2014 r.:

1. Haręźlak Wioleta, Zastępca Prezydenta Miasta Zielona Góra ds. społecznych,
2. Jerulank Mieczysław, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
3. Zborowska Katarzyna, Zastępca Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
4. Barska Małgorzata, Komenda Miejska Policji w Zielonej Górze,
5. Daszuta Barbara, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
6. Fedurek Anna Maria, Caritas Diecezji Zielonogórsko – Gorzowskiej,
7. Gajewska Grażyna, Uniwersytet Zielonogórski,
8. Gryko Lidia, Urząd Miasta Wydział Oświaty i Spraw Społecznych w Zielonej Górze,
9. Juszczyk Anna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
10. Karkosz Irena, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Zielonej Górze,
11. Kaźmierska Elżbieta, Zastępcze Rodzicielstwo O/Nowogród Bobrzański,
12. Kołkowska Dorota, Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej "CIVIS SUM",
13. Motyka Ilona, Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA,
14. Nobel-Dybaś Małgorzata, Młodzieżowe Centrum Kultury i Edukacji „Dom Harcerza” w Zielonej Górze,
15. Nolka-Metrykowska Agata, Związek Lubuskich Organizacji Pozarządowych w Zielonej Górze,
16. Różak Magdalena, Areszt Śledczy w Zielonej Górze w Zielonej Górze,
17. Rubacha Agata, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zielonej Górze,
18. Teodorczyk Renata, Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zielonej Górze,
19. Witkowska Małgorzata, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Zielonej Górze,
20. Zając Agnieszka, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze,
21. Zapotoczna Barbara, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonej Górze,
22. Zgórecka-Łagoś Katarzyna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

PEŁNIĄCY FUNKCJĘ
RADY MIASTA ZIELONA GÓRA

Adam Maciej Urbaniak